

Maaike van Charante: CBS-medewerkers beschadigen niet alleen Jan van de Beek maar ook het CBS (plus update)

Posted on 29 oktober 2024 by Maaike van Charante

Het nieuwe boek *Migratiemagneet Nederland* van dr. Jan van de Beek doet veel stof opwaaien. Veel aandacht ging deze week uit naar het geblunder van twee wetenschappers die in een opiniestuk wilden bewijzen dat Jan van de Beek doet aan 'politieke stemmingmakerij en selectief shoppen in feiten'. Het was wel ironisch dat deze twee heren – historicus Leo Lucassen en socioloog Hein de Haas – zelf degenen bleken te zijn die zich hieraan schuldig maakten.

We kunnen erom lachen, maar grappig is het allang niet meer. Een bonte stoet wetenschappers is ten strijde getrokken tegen Van de Beek, en de scheldwoorden zijn niet van de lucht. De harde feiten en zorgvuldige conclusies die deze dissident aandraagt zijn blijkbaar zo'n bedreiging voor hun wereldbeeld dat ze elke redelijkheid uit het oog verliezen. En wat zorgwekkender is: in die bonte stoet lopen

ook medewerkers mee van het CBS.

Het CBS

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) is een gerespecteerd instituut. Als het CBS mededeelt dat de inflatie op het ene Caribische eiland stijgt en op het andere gelijk blijft, nemen wij dat onmiddellijk aan. En als het CBS ons vertelt welke leeftijdsgroep het gezondst eet, hoeveel procent koopwoningen in prijs zijn gestegen, en of de hoeveelheid huishoudelijk afval per inwoner daalt, dan registreren wij dat als feiten. Belangrijker nog: deze informatie van het CBS is niet alleen maar een bron van leuke weetjes voor nieuwsgierige burgers, het is de basis waarop overheidsbeleid wordt gemaakt.

Een instituut dat zo'n cruciale plek heeft in de Nederlandse samenleving, moet natuurlijk betrouwbaar en onafhankelijk zijn. Zo presenteert het CBS zichzelf ook op de site: 'Het CBS werd op 9 januari 1899 opgericht vanuit de behoefte aan onafhankelijke, betrouwbare informatie om maatschappelijke vraagstukken in kaart te brengen. Deze rol heeft het CBS nog altijd.' En even verderop staan de kernwaarden van deze organisatie opgesomd: 'betrouwbaar, objectief, maatschappijgericht.'

Maar wat gebeurt er met het vertrouwen van Nederlanders in die objectiviteit als zij zien dat CBS-medewerkers openlijk partij kiezen in het publieke debat? Als zij zien dat deze medewerkers ideologie verkiezen boven feiten? En dat zelfs doen door wetenschappers die hen niet aanstaan uit te maken voor rotte vis?

Zo schreef Wilco Eindhoven – al ruim tien jaar persvoorlichter van het CBS – in reactie op een X-post over het boek van Jan van de Beek: 'Vooral gejank om de verkeerde dingen…' en toen een andere twitteraar hem vroeg of het CBS niet neutraal moest zijn, antwoordde hij: 'Ik ben het CBS niet.' Nee, dat klopt, Wilco Eindhoven is het CBS niet, maar als persvoorlichter, communicatieadviseur persdienst en online woordvoerder is hij wel mede het gezicht van het CBS.

Van Mulligen

Nog bonter maakte Peter Hein van Mulligen het. Deze man is hoofdeconoom van het CBS en woordvoerder economie en arbeidsmarkt. Hij heeft dus een

vooraanstaande positie en treedt regelmatig op in de media. In 2019 won hij de wintereditie van *De slimste mens*, en in een later interview daarover noemde hij zichzelf: 'het gezicht van het CBS'. Waar Wilco Eindhoven in zekere mate zo gezien kan worden, zegt Van Mulligen zelfs expliciet dat hij dit is. En wat zei dit 'gezicht van het CBS' over Jan van de Beek?

Charlatan

Op 22 oktober 2024 tweette auteur Maarten Hopman over het vertrek van Hein de Haas van Twitter. Hierop reageerde Van Mulligen: 'Helaas bevoordeelt dit medium charlatans die hun gebrek aan inhoud en kennis compenseren met stelligheid en verdachtmakingen.' Dit ging duidelijk over Jan van de Beek, die immers tegenover Hein de Haas was komen te staan in het migratiedebat. Moeten wij dus aannemen dat het CBS – bij monde van 'het gezicht van het CBS' – vindt dat Van de Beek een charlatan is? Iemand die zijn gebrek aan inhoud en kennis compenseert met stelligheid en verdachtmakingen?

Een paar minuten later deed Van Mulligen er nog een schepje bovenop. Hij tweette: 'Beste journalisten en andere twitteraars, zullen we cherrypickende charlatans niet meer opvoeren als experts? Wat is de volgende stap, een creationist aanhalen als evolutiewetenschapper?' Hij noemde Van de Beek niet bij naam, maar zoals die terecht opmerkte: 'Iedereen begrijpt dat hij mij bedoelt op de dag dat ik in *de Volkskrant* sta en op nationale tv ben.' Bovendien liet Van Mulligen er in de reacties geen twijfel over bestaan dat hij inderdaad Van de Beek bedoelde.

In een van die gesprekjes – waarin Van de Beek wel bij name genoemd werd – schreef Van Mulligen: 'De Haas stelt het heel scherp: migratie is niet iets waar je voor of tegen kunt zijn, maar een fenomeen om te bestuderen. Dat maakt hem een wetenschapper. Iemand met de premisse dat migratie slecht is en daar vervolgens cijfers bij zoekt is dat niet. Een essentieel verschil.'

De CBS'ers stelden ook dat immigratie niet op voorhand goed of fout zou zijn, en verweten Van de Beek iets anders te beweren. Terwijl dat nota bene letterlijk in Van de Beeks *Migratiemagneet Nederland* staat, zelfs prominent, en al op pagina 17: 'Immigratie is van alle tijden en niet op voorhand goed of slecht.'

Kortom: de hoofdeconoom van het CBS – het gezicht van het CBS – noemt een

onafhankelijke onderzoeker die deelneemt aan het migratiedebat een cherrypickende charlatan die bevooroordeeld is, en die zijn gebrek aan kennis compenseert met stelligheid en verdachtmakingen. Hij stelt dat Van de Beek geen echte wetenschapper is, en roept bovendien journalisten op om hem niet meer op te voeren als expert.

Ongewenste feiten

Is Van de Beek inderdaad een knoeier die maar wat roept? In de eerste plaats is hij wiskundige en antropoloog, en is hij gepromoveerd op de geschiedenis van het economisch onderzoek naar het Nederlandse migratiebeleid. Verder moet hij voortdurend andere wetenschappers corrigeren omdat zij grafieken en tabellen niet goed lezen, feiten weglaten of andere fouten maken. Er zijn heel wat twitterconversaties – onder andere met professor Ruben van Gaalen, senior onderzoeker bij het CBS – waarin Van de Beek geduldig fouten corrigeert en uitlegt waarom het anders zit. Overigens erkent Van Gaalen ook vaak dat hij gelijk heeft. Blijkbaar is Van de Beek niet de charlatan waar Van Mulligen hem voor uitmaakt.

Hoe komt deze hoofdeconoom van het CBS er dan bij om zo'n vooraanstaande wetenschapper zo zwart te maken? Blijkbaar omdat de bevindingen van Jan van de Beek niet prettig zijn voor zijn wereldbeeld. Wat overigens maakt dat Van Mulligen zelf niet voldoet aan wat volgens hem de definitie van een wetenschapper is: iemand die de feiten onderzoekt en daarna pas conclusies trekt, in plaats van iemand die eerst een conclusie trekt en daar vervolgens de cijfers bij zoekt.

Van Gaalen

En het is netjes van Ruben van Gaalen dat hij soms erkent dat Van de Beek gelijk heeft, maar Van Gaalen lijkt niet te beseffen dat ook hij als vooraanstaand CBS-medewerker politieke standpunten uitdraagt in het publieke debat. Neem bijvoorbeeld deze tweet: 'Asielmigranten kosten veel, maar opbrengst is m.n. humanitair: keuze van een samenleving. Kanttekeningen bij het regelmatig kritiekloos aangehaalde rapport, op grond waarvan ten onrechte vaak wordt gesteld dat alle reële kosten/baten van migratie voor economie, samenleving BEKEND zijn.'

In zijn tweet had Van Gaalen als quotetweet een eerdere twitterdraad opgenomen, waarin hij kritiek had geuit op het destijds door Van de Beek uitgebrachte rapport *Grenzeloze Verzorgingsstaat*. Hij stelde dus dat Van de Beek niet meetbare

humanitaire waarden mee had moeten nemen in zijn berekeningen.

Een andere wetenschapper – Armand Girbes – vroeg terecht of dit bedoeld was als politiek statement, aangezien Van Gaalen hier over niet meetbare waarden sprak. Hierop reageerde Van Gaalen geïrriteerd: 'Ach wat een onzin. Bedoeld wordt: Opvangen van vluchtelingen is geen business model. Het is een politiek besluit vanuit een bepaalde overtuiging. Je kunt kijken naar kosten, maar het totaalplaatje is niet in geld uit te drukken, gegeven die overtuiging.'

Toen Girbes concludeerde dat dit dus inderdaad een politiek statement was, antwoordde Van Gaalen: 'U hoort politiek, dat is uw zaak. Ik ben wars van politiek.'

Van Gaalen mag deze mening hebben, het is een legitiem standpunt. Maar het is onzinnig om te doen alsof dit geen politiek standpunt is. Dit is puur politiek, het is een privémening die in wezen niets te maken heeft met de functie van Ruben van Gaalen als senior onderzoeker van het CBS. Juist vooraanstaande medewerkers van het CBS die in die functie deelnemen aan het publieke debat, zouden helder onderscheid moeten maken tussen wat hun privémening is, en wat harde – en misschien wel kille – feiten zijn. Zeker als ze in het openbaar commentaar gaan leveren op onderzoek dat hun politieke conclusies doet wankelen.

Gedragscode

Deze heren zijn ambtenaren waarvoor de *Gedragscode Integriteit Rijk* geldt. In deze gedragscode staat dat ambtenaren natuurlijk vrijheid van meningsuiting hebben, maar dat dit recht voor hen in relatie tot hun ambtelijk functioneren wel begrensd is. Citaat (vetgedrukt door MvC): 'Daarbij maakt het verschil wat je **positie** is binnen de organisatie en **welke afstand je hebt tot het onderwerp waar het over gaat**. Hoe dichter je bij het betreffende inhoudelijke beleidsterrein staat, hoe meer behoedzaamheid geboden is.' En even verderop: 'Ook zijn de **maatschappelijke en politieke gevoeligheid van het onderwerp van belang**. Dit geldt vooral bij **onderwerpen die in het nieuws zijn**, of waarvoor bij belangengroepen (lobbyisten) bijzondere belangstelling bestaat.'

Dit gedeelte lijkt zeker van toepassing op de uitspraken die deze mensen duidelijk vanuit hun rol als CBS-medewerkers doen. En deze gedragscode is er niet voor niets. De gedane uitspraken zijn heel schadelijk voor de reputatie van Jan van de

Beek, en zij brengen zijn onderzoek in diskrediet. Neem bijvoorbeeld deze reactie op LinkedIn: 'Mensen die integer hun werk doen, moeten beschermd worden tegen terreur van lieden als Jan van de Beek. Rechtgeaarde mensen als de baas van het CBS hebben gelukkig de moed om op te staan tegen terreur. Het is tijd voor verzet tegen de golf van fascisme die ons land overspoelt.' Hier wordt Van de Beek neergezet als een gevaarlijke fascist die terreur bedrijft. En degene die dit schreef is geen anoniempje met drie volgers, maar een universitair hoofddocent bij Tilburg University.

En de CBS-medewerkers beschadigen niet alleen Van de Beek, maar ook het vertrouwen in het CBS zelf. Hoe kan het dat deze mensen zich niet laten horen als Leo Lucassen en Hein de Haas alle kanten op blunderen over migratie, terwijl zij voortdurend proberen Van de Beek ten onrechte in het beklaagdenbankje te zetten? Iedereen die zich werkelijk in deze discussie verdiept, ziet dat deze uitspraken politiek van aard zijn, en dit roept de vraag op hoe neutraal het CBS zelf eigenlijk is. Als binnen deze organisatie de registratie van feiten en het trekken van conclusies beïnvloed worden door politieke voorkeuren, hoe kunnen burgers met andere politieke overtuigingen die feiten en conclusies dan nog vertrouwen?

Eerlijk debat

Vanuit de samenleving komen signalen dat veel Nederlanders zich ernstig zorgen maken over migratie en integratie, zie ook de laatste verkiezingsuitslagen. Die onrust verdient een eerlijk debat, en daarin hoort het CBS een neutrale feitenleverancier te zijn. Nederlanders moeten erop kunnen vertrouwen dat het politieke debat gevoerd wordt op basis van neutrale cijfers, en niet voorafgaand aan het presenteren van die cijfers. Kortom: het CBS hoort inderdaad betrouwbaar, objectief en maatschappijgericht te zijn, zoals zo fier op de website staat. Medewerkers die de autoriteit van dit instituut gebruiken om hun eigen politieke stokpaardjes te berijden, misleiden het publiek en vervuilen het debat.

Aanvulling 1

Inmiddels (maandag 29 oktober 2024, 16.47 uur) heeft Peter Hein van Mulligen, hoofdeconoom van het CBS, één van zijn tweets over Jan van de Beek weggehaald. Daarover schreef hij:'Vorige week heb ik hier een bericht gedeeld waarin ik een oordeel uitsprak over een onderzoeker die CBS-data heeft gebruikt. Zo'n oordeel hoort niet bij mijn functie en de bewoording was ongepast. Ik heb het bericht

daarom verwijderd.'

Helaas waren er meer tweets waarin hij Van de Beek uitschold, en die staan er nog. Ook bood hij geen excuses aan. Jan van de Beek reageerde: 'Hallo Peter Hein, Goed dat je uitspreekt dat jouw oordeel en bewoording over mij niet passen bij je functie. Echter, ik vind dat je één stap verder dient te gaan. Bij het inzicht dat je hier toont, horen excuses. Jan.'

(Later meer)

Maaike van Charante is auteur van 'Het verdriet van de Schilderswijk' (2021) en 'Debat Ongewenst' (2023).

Wynia's Week verschijnt nu drie keer per week! *De groei en bloei van Wynia's Week is te danken aan de donateurs.* ***Doet u al mee? Doneren kan op verschillende manieren. Kijk HIER. Hartelijk dank!***